

Պէտք չէ մոռնալ որ Ֆրանսիս Պաքոնի Արիստոտէլի դէմ դիրքաւորումը ունեցած էր իր նախընթացը նոյնիսկն Արիստոտէլի դիրքաւորումով իր նախորդներու տեսակէտներուն դէմ: Ուղղակի հակառակը Պլատոնի, որ կը պնդէր թէ զգայնական սխալները կ'արդարացնին սկզբնորոշութիւնը զգայնական ծանօթութեան հանդէպ եւ որ ներհայեցողութիւնը (intuition) կը նկատէր հիմք ամէն ծանօթութեան, Արիստոտէլ կը պնդէր ամենայն ուժգնութեամբ թէ փորձառութիւնը եւ գննութիւնը աղբիւրներն են ամէն ծանօթութեան: Ան կը գրէր. «ամէն մասնաւոր գիտութեան սկզբունքները հետեւանք են փորձարկութեան — էքսպէրիմէնտացիոն, աստղագիտական փորձարկութիւններէն է որ կը հետեւցնենք աստղագիտութեան սկզբունքները»: Էսպէս բնապաշտ, ան իր արհամարհանքը կը տեղացնէր ասիպիսիներու վրայ, որոնք ամբողջովին նուիրուած են վերացական մտածարգանքներու, մեկնակէտ ունենալով միշտ ներզգայական տուեալներ եւ անտարբեր մնալով իրողութիւններուն հանդէպ: Անոնք որոնք վարժութիւնը ունին բնագիտական հետազոտութիւններու, կը պնդէր ան, աւելի իրաւասութիւն ունին աւելի լայն տարախիսիներու սկզբունքներ հաստատելու. մինչդեռ միւսները, որոնք վարժուած են իրողութեան հետ չհամամատուած թափաթիւ եկնթարտութիւններու, շատ դիրքաւ սկզբունքներ կը հաստատեն, որովհետեւ ստան թիչ բան նկատու կ'առնեն: Շատ դիւրին է զանազանել մարդիկ որոնք կը տրամաբանեն իրողութիւններէ մեկնելով՝ ուրիշներէ որոնք կը մեկնին մտացածին յոյսերներէ: Եւ ան կը պնդէր կարծեւորութեանը վրայ ամէն խնդիր գիտականօրէն — քստանք — քննարկելու, այսինքն բնութեան զգայական իրերու գննութեամբ, եւ ոչ թէ տրամատուութեամբ, այսինքն գտնու հետեւութեամբ՝ չփաստուած տուեալներէ մեկնելով: Զգայութեան շնորհիւ է որ կը տիրանանք մասնաւորին ծանօթութեան. ասկէ մեկնելով՝ մակածութեամբ կը գտնենք քնդհանուր մասնաւորին մէջ եւ գիտութիւնը կը զբաղի միայն ընդհանուրով: Հասկնանք նախ իրողութիւնները եւ յետոյ կրնանք փնտռել պատճառները:

Իրգլմ. ԵԱՀԷ ՎԱՄԻԱՊԵՏ

(Շարունակելի՝ 4)

ՀԻՄՆԱԴԱՐՈՒՄ ԳՐԹ. ՖԻԶԻԿԻ ՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՔԼԵՄԵՆԹԻՆԻ ՆՈՐ ԱՐԲԵՆՊԵՏԻՆ

Անցեալ Գունուարի կիսուն, Քէնթըրպըրի Արքեպիսկոպոսը, Տէթ. Անֆէրէյ Ֆիշըը, խոսք պիտի առնէր Քէնթըրպըրի տարեկան համագումարին առջև, երբ անակիկաօրէն յայտարարեց որ աճիցիւնող եպիսկոպոսներուն իր նշանակումը, Այսպէսով ան վերջ կը գնէր իր ասպարէզին իբրեւ յաջորդ Ո. Օգոստինոսի եւ պետ Անգլիոյ Ազգային եկեղեցիին: Եթէ աշխուժութիւնը չէ՛ր առաջադ, յայտարարեց ան, համոզուած եմ որ օրէն ք. Կաւելիայ իմ խնամութիւնը, Սակայն, նոյն տանն, կը զգամ որ իմ համբարութեանս աջաբը կը նստալի եւ անա ատոր համար կը մտածեմ թէ իմ համարեւ չհասած է նշանակումը:

Տէթ. Ֆիշըրի պաշտօնավարութիւնը տեւած եղաւ տասներեքից տարի:

Պաշտօնավարութեան այս շրջանը լեցուց ան իր զուարթ ընտելութեամբ եւ հանգրտաբար ընթացող:

Իր աշխարհական գիտաւոր առարկան ըրաւ եկեղեցիներու միութեան հարցը, իր ընտելութեան առաջին օրէն մասնաւոր զարկ տուաւ եկեղեցիներու Տիեզերական Համագումարին եւ չլուցաւ ոչ մէկ նիշ յաջորդութեան առաջնորդելու համար անոր ծրագրերները:

Նոյն օրով ան կատարեց անցնող տարեկան իր պատմական համագումարինը դէպի Երուսաղէմ, Փոլիս եւ Հաթ, աւանդապատ մեծ եկեղեցիներու կեդրոններուն:

Երբ, բարեբաւոյն օր մը, միտքերը հասունանաւ եւ եկեղեցիներու միջնցման մեծ հիգիւրբերին իրենց պտուղը, անտարակոյս որ պատմութիւնը յատուկ յիշատակութեամբ եւ նրախտագիտութեամբ պիտի արձանագրէ անունը Քէնթըրպըրիի Գրդ Արքեպիսկոպոսին՝ Տէթ. Ֆիշըրի, իբրեւ եկեղեցիներու միութեան մեծ եւ առաջին կերտիչներէն մին:

Ըստ Անգլիոյ եկեղեցիի օրէնքին, Անգլիոյ Վարչապետը Թագուհին առաջարկեց Երբեք Արքեպիսկոպոս Արթըր Մայքըլ Բամբլը իբրեւ յաջորդ նշանակելու Արքեպիսկոպոսին եւ պետ Անգլիոյ եկեղեցիին:

Մայիսին, Քէնթըրպըրիի նոր Արքեպիսկոպոսը պիտի ստանան իր պաշտօնը իբրեւ հարիւրերորդ Առաջնորդ իր եկեղեցիին:

Բամբլը Արքեպոս. 56 տարեկան է, աստուածաբանութեան նախկին ուսուցիչ Տիւրնամի համալսարանին եւ եպիսկոպոս Նոյն թաղաքին մինչև 1955, երբ կոչուեցաւ Երբեք Արքեպիսկոպոսութեան:

Ուսումի եւ աստուածաբանութեան մարդ, աւելի քան վարչական գործի եւ խօսքի, Քէնթըրպըրիի նոր Արքեպիսկոպոսը կաւ տայ իրեն ծանօթներուն այն տպաւորութիւնը թէ պիտի չհետեւի իր նախորդի յանդուգն եկեղեցի, այլ պիտի զբաղի առաւելաբար իր ճիշդի աւետարանումի կարեւոր գործին, ամաբ եւ տարածուն կեդրով:

Ե.